

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2019. április 3.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Az 1. cikk (2) bekezdése – Az irányelv hatálya – Az általános szabályok alapján meghatározott bíróság illetékességét kijelölő kikötés – A 6. cikk (1) bekezdése – A tisztességtelen feltétel hivatalból történő vizsgálata – A 7. cikk (1) bekezdése – A nemzeti bíróság kötelezettségei és hatásköre”

A C-266/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Okręgowy w Poznaniu (poznańi regionális bíróság, Lengyelország) terjesztett elő a Bírósághoz 2018. április 17-én érkezett, 2018. április 11-i határozatával

az **Aqua Med sp. z o.o.**

és

Irena Skóra

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, C. Toader (előadó), A. Rosas, L. Bay Larsen és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Aqua Med sp. z o.o. képviseletében T. Babecki radca prawny,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében N. Ruiz García, M. Wilderspin és S. L. Kalèda, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) és a 2009. június 4-i Pannon GSM ítélet (C-243/08, EU:C:2009:350) értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az Aqua Med sp. z o.o. és Irena Skóra között a nemzeti bíróságoknak az eladó által a fogyasztóval szemben benyújtott, vételár megfizetése iránti kereset elbírálására vonatkozó illetékessége tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 93/13 irányelv

- 3 A 93/13 irányelv tizenharmadik és huszonnegyedik preambulumbekzdése előírja:

„mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmazznak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő »kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések« kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg;

[...]

mivel a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását”.

- 4 Ezen irányelv 1. cikke előírja:

„(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

(2) Azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket [...] tükröz[ne]k, [...] nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.”

- 5 Az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

- 6 Ugyanezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

Az 1215/2012/EU rendelet

- 7 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 18. cikke (2) bekezdésének szövege a következő:

„A fogyasztó ellen a másik szerződő fél kizárólag a fogyasztó lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.”

A lengyel jog

- 8 A Kodeks postępowania cywilnego (polgári perrendtartás) 2. fejezete „Általános illetékesség” című 1. részében szereplő 27. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. § A pert az előtt az elsőfokú bíróság előtt kell megindítani, amelynek területén az alperes lakóhelye található.

2. § A lakóhelyet a kodeks cywilny [polgári törvénykönyv] rendelkezései alapján kell meghatározni.”

- 9 A polgári perrendtartás 2. fejezetének „Eltérő illetékességi szabályok” című 2. részéhez tartozó 31. cikke az alábbiakat írja elő:

„E fejezet rendelkezéseinek hatálya alá tartozó esetekben a pert az általános illetékességi szabályok szerint vagy az alábbi rendelkezésekben meghatározott bíróságok előtt lehet megindítani.”

- 10 Az említett törvény ugyanezen 2. részében szereplő 34. cikke a következőképpen szól:

„A szerződés megkötésével, tartalmának megállapításával, a szerződés módosításával, valamint a szerződés létezésének megállapításával, végrehajtásával, felbontásával, érvénytelenítésével, továbbá a szerződés nemteljesítéséből vagy nem megfelelő teljesítéséből eredő kártérítéssel kapcsolatos pert a szerződés teljesítésének helye szerint illetékes bíróság előtt lehet megindítani. Kétség esetén a szerződés teljesítésének helyét okirattal kell igazolni.”

- 11 A polgári perrendtartás 200. cikke előírja, hogy az a bíróság, amely megállapítja illetékességének hiányát, az ügyet átteszi az illetékes bírósághoz.

- 12 E kódex 202. cikke értelmében:

„A bírósági illetékességnek a felek megállapodásával orvosolható hiányát a bíróság csak az alperes által az ügy érdemi tárgyalásának megkezdése előtt tett, megfelelően indokolt kifogás alapján veszi figyelembe. Az illetékesség ilyen hiányát a bíróság hivatalból a kereset kézbesítése előtt sem vizsgálja. Különös szabály eltérő rendelkezése hiányában a kereset elutasítását indokoló körülményeket, valamint az eljárás nem megfelelő lefolytatását, a képviselő megfelelő meghatalmazásának hiányát, az alperes képességének hiányát, testületeinek hiányos létszámát vagy törvényes képviselője közreműködésének elmaradását a bíróság az ügy valamennyi szakaszában hivatalból veszi figyelembe.”

13 A 93/13 irányelvet a polgári törvénykönyv ültette át a lengyel jogba. E törvénykönyv 385^{3. cikk}ének 23. §-a úgy rendelkezik, hogy többek között azon kikötések minősülnek tisztességtelen feltételeknek, amelyek kizárják a lengyel bíróságok joghatóságát, vagy Lengyelországban, illetve valamely más államban székhellyel rendelkező választottbíróság vagy egyéb hatóság illetékességét kötik ki, valamint az azt előíró kikötések, hogy a lengyel jog szerint nem illetékes bíróságoknak kell eljárniuk.

14 A polgári törvénykönyv 454. cikke kimondja:

„1. § Amennyiben a kötelezettség teljesítésének helye nincs meghatározva, és az a kötelem természetéből sem állapítható meg, a kötelezettséget ott kell teljesíteni, ahol az adós a kötelezettség keletkezésekor lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezett. A pénzügyi kötelezettséget azonban a hitelező lakóhelyén vagy székhelyén, a kötelezettség teljesítésének időpontjában kell teljesíteni; amennyiben a hitelező lakóhelyét vagy székhelyét a kötelezettség keletkezését követően megváltoztatta, a hitelező viseli a szállítás e változás által okozott többletköltségeit.

2. § Amennyiben a kötelezettség az adós vagy a hitelező vállalkozásához kapcsolódik, a kötelezettség teljesítésének helyét a vállalkozás székhelye határozza meg.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

15 Az Aqua Med egy opalenicai (Lengyelország) székhelyű kereskedő. 2016. október 29-én üzlethelyiségen kívül kötött adásvételi szerződést a legnicai (Lengyelország) lakóhelyű I. Skórával, a fogyasztóval, az adásvétel tárgya egy matrac, egy matrachuzat és egy párna volt 1992 lengyel zloty (PLN) (hozzávetőlegesen 465 euró) értékben.

16 Az adásvételi szerződés részét képező általános szerződési feltételek 9. fejezetének 4. pontjában szereplő kikötés értelmében: „[a] felek között jogviták elbírálására az irányadó jogszabályok szerint illetékes bíróság rendelkezik illetékességgel”.

17 Az Aqua Med, mivel nem kapta meg a vételárat a megállapodás szerinti határidőn belül, a Sąd Rejonowy w Nowym Tomyśluhoz (Nowy Tomyśl-i kerületi bíróság, Lengyelország) fordult, amely az Aqua Med székhelye szerint illetékes. Az Aqua Med úgy véli, hogy a jelen jogvita a polgári perrendtartás 34. cikke értelmében e bíróság illetékességébe tartozik, amely rendelkezés értelmében a szerződés teljesítésére irányuló keresetet a szerződés teljesítésének helye szerint illetékes bíróság előtt kell megindítani. Az Aqua Med szerint a polgári törvénykönyv 454. cikke értelmében a fizetést a székhelyén a bankszámlájára történő utalással kell teljesíteni.

18 A Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Nowy Tomyśl-i kerületi bíróság) 2017. október 18-i végzésével hivatalból megállapította illetékessége hiányát és az ügyet áttette az alperes lakóhelye szerint illetékes kerületi bírósághoz. Ez előbbi bíróság álláspontja szerint, tekintve, hogy egy eladó vagy szolgáltató és egy fogyasztó közötti szerződésről van szó, nemcsak a nemzeti jogot, hanem a fogyasztóvédelmi uniós jogot, többek között a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlatát, különösen a 2009. június 4-i Pannon GSM ítéletet (C-243/08, EU:C:2009:350) is alkalmazni kell, amely ítéletből az következik, hogy a nemzeti bíróságok kötelesek az eladók vagy szolgáltatók által fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételeket megvizsgálni, ideértve a bírósági illetékességre vonatkozó feltételeket is.

19 Következésképpen az említett bíróság úgy vélte, hogy a polgári perrendtartás 202. cikke, amely nem teszi lehetővé az eljáró bíróság illetékességének hivatalból történő felülvizsgálatát, a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi az uniós jog által a fogyasztónak biztosított jogi védelem alkalmazását.

- 20 A Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Nowy Tomyśl-i kerületi bíróság) e hivatalból történő felülvizsgálat alapján megvizsgálta a saját illetékességét, és úgy vélte, hogy tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely lehetővé teszi az olyan nemzeti szabály alkalmazását, amelynek értelmében az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szemben az ezen eladó vagy szolgáltató székhelye szerint illetékes bíróság előtt indíthat keresetet.
- 21 Ebből következően a Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Nowy Tomyśl-i kerületi bíróság) megsemmisítette a szóban forgó szerződési feltételt, és azt a jogi rendelkezést – azaz a polgári perrendtartás 27. cikkének (1) bekezdését – alkalmazta, amely általánosságban úgy szabályozza a bíróságok illetékességét, hogy az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén az alperes lakóhelye vagy székhelye található.
- 22 Az Aqua Med az elsőfokú bíróság végzésével szemben a nemzeti szabályozás megsértésére és a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének téves alkalmazására hivatkozva a Sąd Okręgowy w Poznaniuhoz (poznańi regionális bíróság, Lengyelország) fellebbezett.
- 23 E bíróságnak kétségei vannak a 93/13 irányelv alkalmazását illetően azon okból, hogy a kérdéses szerződési feltétel az irányelv létezésétől függetlenül az alkalmazandó nemzeti rendelkezésekre utal. Az eljáró bíróság illetékességének saját maga általi, hivatalból történő felülvizsgálata jelen ügyben az ezen illetékességnek a fogyasztói szerződésekre vonatkozó jogviták esetén történő megállapításával kapcsolatos nemzeti szabályozás kritikus vizsgálatának minősülne. E vonatkozásban a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy az uniós jog felruhazza-e ilyen jogkörrel a nemzeti bíróságokat és vajon ez a 93/13 irányelv rendelkezéseiből következik-e. Igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróságnak a 1978. március 9-i Simmenthal ítéletben (106/77, EU:C:1978:49) kialakított ítélkezési gyakorlata értelmében figyelmen kívül kell hagynia az uniós jog rendelkezéseivel ellentétesnek minősített nemzeti jogot, és a fogyasztók számára legkedvezőbb szabályt kell alkalmaznia, amely a jelen ügyben az az általános szabály, amely szerint az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén az alperes lakóhelye található.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság e megfontolások alátámasztása érdekében az 1215/2012 rendelet 18. cikkének (2) bekezdésére utal, amelynek értelmében a fogyasztó ellen a másik szerződő fél kizárólag a fogyasztó lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.
- 25 Végül a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy egy olyan illetékességre vonatkozó kikötésnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, az eladónak vagy szolgáltatónak a fogyasztóval kötött szerződésbe foglalása a fogyasztó számára megtévesztő lehet, mivel tévesen azt a képzetet keltheti benne, hogy e kikötés számára kedvező.
- 26 E körülmények között a Sąd Okręgowy w Poznaniu (poznańi regionális bíróság, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A fogyasztóval kötött szerződésekben foglalt, a [...] 93/13 [...] tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdésén és [a Bíróság] ítélkezési gyakorlatán (2009. június 4-i Pannon GSM Zrt. ítélet, C 243/08, EU:C:2009:350) alapuló, nemzeti bíróság által hivatalból lefolytatott vizsgálatnak ki kell-e terjednie a szerződés olyan rendelkezéseire, amelyek a felek közötti jogvitákban illetékes bíróság kérdését szabályozzák ugyan, azonban csak olyan módon, hogy a nemzeti jogi szabályozásra hivatkoznak?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén a bíróság által elvégzett vizsgálatnak az illetékességi szabályok oly módon történő alkalmazását kell-e eredményeznie, amely biztosítja a fogyasztóknak a 93/13 irányelvből következő védelmét, és ebből következően lehetővé teszi az ügynek a fogyasztó lakóhelyéhez, illetve szokásos tartózkodási helyéhez legközelebbi bíróság általi elbírálását?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 27 Előzetesen, emlékeztetni kell arra, hogy a 2009. június 4-i Pannon GSM ítélet (C-243/08, EU:C:2009:350) 22. és 23. pontjában a Bíróság a kimondta, hogy a 93/13/EGK irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek anélkül való elfogadásához vezet, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. A Bíróság azt is kimondta, hogy e hátrányos helyzetre tekintettel a 93/13 irányelv olyan rendszer létrehozatalára kötelezi a tagállamokat, amely biztosítja, hogy minden, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából (2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria ítélet, C-70/17, EU:C:2019:250, 50. pont). E vonatkozásban ezen irányelv 6. cikkében megfogalmazott célkitűzés nem érhető el, ha a fogyasztóknak maguknak kell valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltára hivatkozni, és a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van az ilyen feltétel hivatalból történő értékelésére (lásd ebben az értelemben: 2000. június 27-i Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ítélet, C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, 26. pont).
- 28 Mindazonáltal az ilyen, nemzeti bíróság általi hivatalból történő vizsgálat csak akkor követelhető meg, ha a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó – az ezen irányelv 1. cikkében meghatározott – nemzeti bíróságról van szó. Ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében azon szerződési feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröznek, nem tartoznak az említett irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.
- 29 Ugyanezen irányelv tizenharmadik preambulumbekkezdése értelmében, mivel ebben a vonatkozásban a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő „kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések” kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a nemzeti jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg.
- 30 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra keres választ, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy nem tartozik ezen irányelv hatálya alá az olyan szerződési feltétel, amilyen az alapügyben szerepel, amely a bíróságoknak a szerződő felek közötti jogviták eldöntésére vonatkozó illetékességének meghatározását illetően az alkalmazandó nemzeti jogra utal.
- 31 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése, amely a kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröző feltételekre vonatkozik, az irányelv hatálya alóli kizáró szabályt tartalmaz, amely a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében két feltételtől függ. Egyrészt a szerződési feltételnek törvényi vagy rendeleti rendelkezést kell tükröznie, másrészt e jogszabályi rendelkezésnek kötelező érvényűnek kell lennie (2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 32 Noha e feltételek együttes fennállásának ellenőrzése minden esetben a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, a Bíróság feladata, hogy e bíróság számára a határozathozatalát lehetővé tevő értelmezési szempontokat nyújtson (lásd analógia útján: 2018. február 22-i Nagyszénás Településszolgáltatási Nonprofit Kft. ítélet, C-182/17, EU:C:2018:91, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 33 Így, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint, az ezen irányelv hatálya alóli kivétel, amelyet az említett 1. cikk (2) bekezdése határoz meg, kiterjed a szerződő felekre a választásuktól függetlenül alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezésekre, valamint azon rendelkezésekre, amelyek automatikusan,

vagyis a felek ilyen irányú eltérő megállapodása hiányában alkalmazandók. E kivételt az a körülmény igazolja, hogy joggal feltételezhető, hogy a nemzeti jogalkotó meghatározott szerződések feleit illető jogok és kötelezettségek összességére nézve egyensúlyt teremtett, olyan egyensúlyt, amelyet az uniós jogalkotó kifejezetten védeni kívánt (2018. augusztus 7-i Banco Santander és Escobedo Cortés ítélet, C-96/16 és C-94/17, EU:C:2018:643, 43. pont).

- 34 A Bíróság egyébiránt azt is megállapította, hogy a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie, hogy különösen az említett irányelv céljára, azaz a fogyasztóknak az utóbbiak és az eladók vagy szolgáltatók között létrejött szerződésekbe foglalt tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmére tekintettel az ugyanezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében foglalt kivételt szigorúan kell értelmezni (2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 A jelen ügyben, a kérdést előterjesztő bíróság megállapításaiból az következik, hogy az alapügyben szereplő szerződési feltétel megfogalmazása igen általános, olyan mértékben, hogy egyfelől megkérdőjelezhető a hasznossága, mivel olyan nemzeti rendelkezésekre utal, amelyek – amint azt a bíróság pontosítja – e kikötés fennállásától függetlenül alkalmazandók. Másfelől az említett kikötés valójában nem valamely különös nemzeti rendelkezést tükröz, tekintve, hogy azon nemzeti rendelkezések, amelyekre utal, a bíróságok illetékessége meghatározásának részleteire vonatkozó szabályok összességét tartalmazzák, amelyek közül az eladó vagy szolgáltató kiválaszhatja a számára legkedvezőbbet.
- 36 Jóllehet az alapügyben szereplő kikötés a nemzeti jogszabályokra utal, az a vélelem, amely szerint a nemzeti jogalkotó a bizonyos szerződések feleit megillető jogok és az őket terhelő kötelezettségek összességét illetően egyensúlyt teremtett, nem igazolhatja e kikötésnek a 93/13 irányelv hatálya alóli kizárását. Ilyen esetben ugyanis e szerződési feltétel megfogalmazását és a fogyasztói várakozásokra gyakorolt hatását kell értékelni.
- 37 Figyelemmel a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében rögzített kivétel szigorú értelmezésére, az előbbiekből az következik, hogy az olyan kikötés, mint amilyen az alapügyben szerepel, nem értelmezhető olyanként, mint amely egy nemzeti rendelkezést vesz át.
- 38 A fentiekből az következik, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem kizárt ezen irányelv hatálya alól az olyan szerződési feltétel, amilyen az alapügyben szerepel, amely a bíróságoknak a szerződő felek közötti jogviták eldöntésére vonatkozó illetékességének meghatározását illetően általánosságban az alkalmazandó nemzeti jogra utal.

A második kérdésről

- 39 Jóllehet, a második kérdés nem kifejezetten az uniós jog valamely konkrét rendelkezésének értelmezésére vonatkozik, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság feladata a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott valamennyi tényezőtől és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásából kiszűrni a jogvita tárgyára tekintettel értelmezésre szoruló uniós jogi elemeket (lásd ebben az értelemben: 2015. február 12-i Surgicare ítélet, C-662/13, EU:C:2015:89, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 A jelen ügyben a Sąd Okręgowy w Poznaniu (poznańi regionális bíróság) által felvetett kérdések a fogyasztók által élvezett védelem szintjének és a rendelkezésükre álló bírói jogorvoslatoknak a meghatározására irányulnak, a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését azon uniós jogi eszközök körébe kell vonni, amelyek értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróságtól kéri (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 10-i Kušionová ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 45. pont).

- 41 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság második kérdésével lényegében azt kérdezi, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétesek azok az eljárási szabályok, amelyekre olyan szerződési feltétel utal, amely lehetővé teszi az eladó vagy szolgáltató számára, hogy a szerződésnek a fogyasztó általi állítólagos nemteljesítése miatti kereset esetén válasszon az alperes lakóhelye és a szerződés teljesítésének helye szerint illetékes bíróság közül.
- 42 A 93/13 irányelv huszonegyedik preambulumbekkezdésével együttesen értelmezett 7. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.
- 43 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében, továbbá amint azt a jelen ítélet 27. pontja felidézte, a Bíróság az eladókkal vagy szolgáltatókkal szemben kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztók számára biztosított védelemhez fűződő közérdek jellegére és fontosságára helyezte a hangsúlyt (2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet, C-176/17, EU:C:2018:711, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 Az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti jogviták eldöntésére vonatkozó területi illetékességet illetően meg kell állapítani, hogy a 93/13 irányelv nem tartalmaz a bíróságok illetékességét megállapító kifejezett rendelkezést.
- 45 Noha az 1215/2012 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság e vonatkozásban hivatkozik, úgy rendelkezik, hogy a fogyasztóval szemben a másik szerződő fél által benyújtott kereset elbírálására a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal, e rendelkezés nem alkalmazandó olyan ügyben, mint amilyen az alapügyben szerepel, amelyet a határokon átnyúló helyzetre való utalás hiánya jellemez (lásd ebben az értelemben: 2013. december 5-i Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet, C-413/12, EU:C:2013:800, 46. és 47. pont).
- 46 Ugyanakkor, amint azt az Európai Bizottság is kiemeli írásbeli észrevételeiben, biztosítani kell a 93/13 irányelv alapján a fogyasztókat megillető jogok hatékony védelmét.
- 47 Jóllehet a Bíróság már több vonatkozásban, továbbá a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése szerinti követelményeket figyelembe véve meghatározta, hogy a nemzeti bíróságnak milyen módon kell biztosítania az ezen irányelv alapján a fogyasztókat megillető jogok védelmét, ez nem változtat azon, hogy az uniós jog főszabály szerint nem harmonizálja a valamely szerződési feltétel állítólag tisztességtelen jellegének vizsgálatára irányuló eljárásokat, ezért az ilyen eljárások az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartoznak, azzal a feltétellel azonban, hogy ezek az eljárások nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló jellegű belső jogi esetekre vonatkozók (egyenértékűség elve), továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke szerintinek megfelelő hatékony jogorvoslathoz való jogot kell biztosítaniuk (2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet, C-176/17, EU:C:2018:711, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 Az egyenértékűség elvét illetően meg kell állapítani, hogy nem áll a Bíróság rendelkezésére olyan adat, amely alapján kétségbe lehetne vonni az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozás ezen elvvel való összhangját.
- 49 A hatékony jogorvoslathoz való jogot illetően emlékeztetni kell arra, hogy annak egyaránt érvényesnek kell lennie az uniós jogra alapított keresetek elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok kijelölésére és az ilyen keresetekre vonatkozó eljárási szabályokra (2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet, C-176/17, EU:C:2018:711, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 50 E vonatkozásban a nemzeti bíróságnak azt kell értékelnie, hogy a nemzeti eljárási szabály biztosítja-e a hatékony jogorvoslathoz való jogot, és az értékelés során figyelembe kell vennie, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, az eljárás lefolytatása, és az eljárás sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt.
- 51 Azt kell tehát vizsgálni, hogy olyan helyzetben, mint amilyen az alapügyben szerepel, a nemzeti jognak a bíróságok illetékességére vonatkozó rendelkezései miként csökkentik túlzott mértékben a fogyasztó hatékony jogorvoslathoz való jogát, vagy a 93/13 irányelv által a fogyasztók részére biztosított jogok gyakorlását.
- 52 Főszabály szerint az a nemzeti rendelkezés, amely alternatív lehetőségként írja elő a fogyasztási szerződés teljesítésének helye szerinti bíróság illetékességét, önmagában még nem alkalmas a fogyasztó hatékony jogorvoslathoz való jogának túlzott mértékű korlátozására. Az ilyen illetékesség ugyanis nem zárja ki a fogyasztó azon lehetőségét, hogy részt vegyen a vele szemben indított eljárásban és érvényesítse a 93/13 irányelvből fakadó jogait. Ráadásul minden bíróságnak hivatalból vizsgálnia kell az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés feltételeinek tisztességtelen jellegét, és meg kell hoznia az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa a fogyasztó tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmét.
- 53 Mindazonáltal a fogyasztó számára hatékony jogorvoslathoz való jogot biztosító, megfelelő és hatékony eszközök között kell szerepelnie azon lehetőségnek, hogy észszerű eljárási feltételek mellett az eladó vagy szolgáltató által ellene indított kereset keretében úgy lépjen fel, hogy jogainak gyakorlása ne függjön olyan feltételektől, különösen pedig olyan határidőktől vagy költségektől, amelyek korlátozzák a 93/13 irányelv által garantált jogok gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet, C-176/17, EU:C:2018:711, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 A fogyasztó számára túlságosan magas költségeket eredményező részletes eljárási szabályok ugyanis azzal a következménnyel járhatnak, hogy azok a fogyasztót visszatartják attól, hogy jogai védelme érdekében hasznosan lépjen fel azon bíróság előtt, amelynél az eladó vagy szolgáltató eljárást indított. Ilyen eset állhat fenn akkor, ha a fogyasztó lakóhelyétől igen messze lévő bíróság jár el, ami túlságosan magas utazási költségeket von maga után, és így visszatarthatja őt attól, hogy az ellene indított eljárásban a bíróság előtt megjelenjen (lásd ebben az értelemben: 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet, C-567/13, EU:C:2015:88, 49–59. pont).
- 55 A nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy az alapügyben ez a helyzet áll-e fenn.
- 56 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek azok az eljárási szabályok, amelyekre olyan szerződési feltétel utal, amely lehetővé teszi az eladó vagy szolgáltató számára, hogy a szerződésnek a fogyasztó általi állítólagos nemteljesítése miatti kereset esetén válasszon az alperes lakóhelye és a szerződés teljesítésének helye szerint illetékes bíróság közül, amennyiben a szerződés teljesítése helyének választása nem teremt a fogyasztó számára olyan eljárási feltételeket, amelyek túlzottan korlátozhatják az uniós jogrendben számára biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogot, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

A költségekről

- 57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem kizárt ezen irányelv hatálya alól az olyan szerződési feltétel, amelyen az alapügyben szerepel, amely a bíróságoknak a szerződő felek közötti jogviták eldöntésére vonatkozó illetékességének meghatározását illetően általánosságban az alkalmazandó nemzeti jogra utal.**
- 2) **A 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek azok az eljárási szabályok, amelyekre olyan szerződési feltétel utal, amely lehetővé teszi az eladó vagy szolgáltató számára, hogy a szerződésnek a fogyasztó általi állítólagos nemteljesítése miatti kereset esetén válasszon az alperes lakóhelye és a szerződés teljesítésének helye szerint illetékes bíróság közül, amennyiben a szerződés teljesítése helyének választása nem teremt a fogyasztó számára olyan eljárási feltételeket, amelyek túlzottan korlátozhatják az uniós jogrendben számára biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogot, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.**

Aláírások